

Zpráva ECDC o významných přenosných infekčních nemocech za 11. kalendářní týden, 10. – 16. března 2024 / ECDC Communicable Disease Threats Report, Week 11, 10 – 16 March 2024

Podle materiálu ECDC volně zpracovalo Oddělení epidemiologie infekčních nemocí, CEM, SZÚ

Zdroj: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/communicable-disease-threats-report-10-16-march-2024-week-11>

Seznam onemocnění uvedených v aktualizaci za poslední týden:

- 1. Přehled epidemiologie respiračních virů v EU/EHP – týdenní monitoring**
- 2. Klasifikace variant SARS-CoV-2**
- 3. Ptačí chřipka – celosvětově, sledování případů u lidí**
- 4. Spalničky – celosvětově, monitorování evropských ohnisek – měsíční monitoring**
- 5. Cholera – Komory, 2024 – týdenní monitoring**

1. Přehled epidemiologie respiračních virů v EU/EHP

Syndromická surveillace akutních respiračních infekcí (ARI) a chřipce podobných onemocnění (ILI) v primární a sekundární péči naznačuje, že výskyt respiračních nákaz v EU/EHP celkově klesá, nicméně v některých zemích nadále zůstává nad základní úroveň. Zvýšený výskyt respiračních onemocnění je nadále z velké části způsoben chřipkou. Krátkodobé předpovědi výskytu ILI a ARI v zemích EU/EHP jsou zveřejněny na RespiCast ECDC.

Většina hlásících zemí zjišťuje v sentinelovém systému sledování výskytu akutních respiračních onemocnění v zařízeních primární péče pozitivitu chřipky u více než 10 % izolátů, což odpovídá střední nebo nízké intenzitě chřipky. Detekováno je nadále rozsáhlé geografické rozšíření chřipky. Mezi 273 detekcemi sezónní chřipky v sentinelové primární péči bylo 192 (70 %) označeno jako virus chřipky typu A a 81 (30 %) jako virus chřipky typu B. Celkový počet detekcí v EU/EHP zůstává nízký, přičemž nárůst podílů chřipky typu B je způsoben sníženou detekcí chřipky typu A. U chřipky typu A bylo subtypováno 107 (70 %) variant A(H1N1)pdm09, která převládá ve většině zemí, a 45 (30 %) variant A(H3N2), zbývajících 40 izolátů nedotypováno nebo zjištěn jiný typ viru chřipky A. Z detekcí chřipky typu B bylo 39 izolátů definováno jako linie B/Victoria, zatímco zbývajících 42 nebylo dourčeno nebo byla linie neznáma. Průběžné odhady účinnosti vakcíny proti chřipce pro sezónu 2023 - 2024 naznačují, že až 53 %, resp. 44 % očkovaných osob detekovaných s onemocněním chřipkou v zařízeních primární péče a v nemocnicích bylo chráněno proti mírnému a těžkému průběhu chřipky.

Dále se vyskytují chřipce podobná onemocnění (ILI). Aktivita RSV se celkově na úrovni EU/EHP celkově snížila: medián positivity RSV v sentinelové primární péči byl 3 % (sdružený: 4 %; IQR: 1–8 %), na úrovni jednotlivých zemí se tedy situace různě liší. Aktivita SARS-CoV-2 je ve všech zemích EU/EHP nízká: medián sentinelové positivity SARS-CoV-2 v primární péči byl 1 % (sdružený: 2 %; IQR: 0–3 %).

Hodnocení ECDC: Sezónní chřipka během 10. týdne 2024 cirkulovala v zemích EU/EHP podle informací sentinelové surveillance systémů primární péče na vyšších úrovních než SARS-CoV-2 a RSV. Aktivita chřipky v posledních čtyřech týdnech klesá, nadále je však nezbytné pečlivě sledovat podíl případů chřipky a respiračních virů na přijatých k hospitalizaci a na JIP.

Akce: ECDC monitoruje četnost výskytu respiračních onemocnění a aktivitu respiračních virů v EU/EHP, přičemž výsledky prezentuje v European Respiratory Virus Surveillance Summary (ERVISS.org). ERVISS, aktualizovaný každý týden, popisuje epidemiologickou a virologickou situaci respiračních virových infekcí v EU/EHP a řídí se zásadami integrovaného dozoru nad respiračními viry.

2. Klasifikace variant SARS-CoV-2

Od poslední aktualizace dne 1. března 2024 a do 15. března 2024 byly dvě varianty zájmu (VOI) XBB.1.5-like a XBB.1.5-like+F456L v klasifikaci sloučeny do jediné označené XBB.1.5-like. Úroveň cirkulace obou variant je velmi nízká, viz zobrazení v systému The European Respiratory Virus Surveillance Summary ([ERVISS](#)).

V EU/EHP dominuje varianta BA.2.86. V 8. týdnu, 19.-25. února 2024, byl podíl této varianty na všech typech SARS-CoV-2 v EU/EHP 92,7 % (v rozmezí: 75,0 – 100,0 %).

Varianta BA.2.87.1 byla 2. února 2024 klasifikována jako sledovaná varianta (VUM). Tato varianta cirkuluje v Jižní Africe v nízké míře již od září 2023, od 20. září do 12. prosince 2023 identifikován pouze malý počet izolátů a do 7. března 2024 nebyla detekována mimo Jižní Afriku. Varianta nevykazuje známky nárůstu případů ani nemá dopad na epidemiologické ukazatele. BA.2.87.1 je geneticky odlišná od aktuálně cirkulujících variant a nese přibližně 100 mutací ve srovnání s rodičovskou linií BA.2. K objasnění konkrétních vlastností této varianty jsou však zapotřebí další studie. BA.2.87.1 pravděpodobně nebude mít v blízké budoucnosti dopad na epidemiologickou situaci v EU/EHP.

V zemích EU/EHP cirkulují varianty XBB.1.5-like+F456L se středním podílem 0,0% (rozmezí: 0 - 1,8 %), tj. podíl je velmi nízký. Podíl variant XBB.1.5-like+L455F+F456L je v EU/EHP velmi nízký, se středním podílem 0,0 % (rozsah: 0,0–1,8 %). Další linie podobné XBB.1.5 cirkulují v EU/EHP ve velmi nízkém počtu, se středním podílem 0,0 % (rozmezí: 0,0–2,5 %).

Akce: Nejnovější aktualizace klasifikací variant SARS-CoV-2 naleznete na webové stránce ECDC o variantách. Podrobné aktualizace ke covid-19 specifické pro jednotlivé země, jsou k dispozici jako součást European Respiratory Virus Surveillance Summary (ERVISS).

3. Ptačí chřipka – celosvětově, sledování případů u lidí

V Číně byly hlášeny čtyři nové humánní případy nákazy ptačí chřipkou A(H9N2). Hongkongské úřady oznámily případ A(H9N2) u šestiletého chlapce z provincie Anhui 12.3.2024. Ve zprávě nebyly uvedeny žádné další informace o zdroji a závažnosti onemocnění. Kromě toho byly v provinciích Guangxi, Jiangxi a Guangdong hlášeny další tři případy u dětí, jež všechny byly vystaveny kontaktu s živou

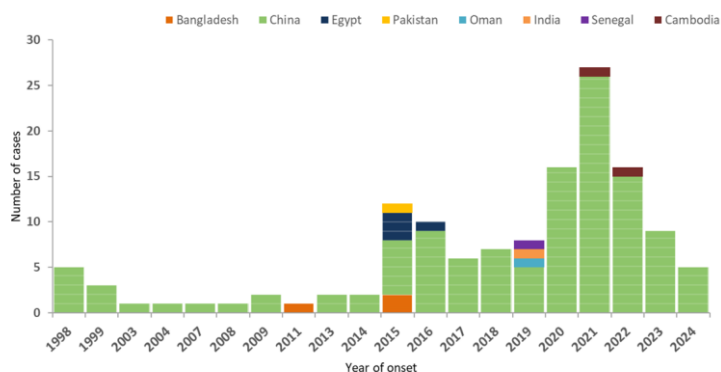
drůbeží: dvakrát se jednalo o tříletého chlapce a jednou o chlapce jedenáctiletého. Dosud nebyly zjištěny žádné nové případy mezi blízkými kontakty případů.

Od roku 1998 do 14.3.2024 bylo celosvětově potvrzeno 135 případů A(H9N2) u lidí, včetně dvou úmrtí. Většinou se jednalo o děti s mírným průběhem onemocnění. Většina těchto případů se vyskytla v Číně (122 případů). V EU/EHP nebyly hlášeny žádné takovéto případy u lidí.

Hodnocení ECDC: Sporadické případy ptačí chřipky A (H9N2) u lidí byly pozorovány pouze mimo země EU/EHP, zejména u malých dětí. Přímý kontakt s infikovanými ptáky nebo kontaminovaným prostředím je nejpravděpodobnějším zdrojem lidské infekce viru ptačí chřipky. Riziko pro lidské zdraví v EU/EHP je v současnosti považováno za velmi nízké.

Akce: ECDC monitoruje kmeny ptačí chřipky prostřednictvím svých činností v oblasti epidemiologického zpravodajství a odborných sítí zabývajících se jednotlivými chorobami a ve spolupráci s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA) a referenční laboratoří EU pro ptačí chřipku. Významné změny v epidemiologii viru jsou identifikovány. ECDC spolupracuje s EFSA a referenční laboratoří EU na vypracování čtvrtletní zprávy o situaci v oblasti ptačí chřipky. Poslední souhrnná zpráva byla zveřejněna v prosinci 2023.

Distribuce potvrzených lidských případů infekce virem ptačí chřipky A(H9N2) podle roku a země hlášení případu, 1998-2024 (aktualizováno 13. března, n=135)

4. Spalničky – celosvětově, monitorování evropských ohnisek – měsíční monitoring

Celkem bylo v roce 2023 nahlášeno 23 zeměmi EU/EHP celkem 2 361 případů spalniček: nejvíce z Rumunska (1 755), Rakouska (186), Francie (118), Německa (82), Belgie (69), Itálie (44), Polska (37), Španělska (13) a Švédska (11). Chorvatsko, Česko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Maďarsko, Irsko, Lotyšsko, Lichtenštejnsko, Litva, Nizozemsko, Norsko, Portugalsko a Slovensko hlásily v roce 2023 méně než 10 případů. Podrobné údaje jsou k dispozici na [ECDC's Surveillance Atlas of Infectious Diseases](#).

Prostřednictvím epidemiologického zpravodajství ECDC bylo od poslední měsíční aktualizace identifikováno 3 507 nových případů spalniček v 18 zemích EU/EHP, včetně dvou úmrtí. Publikovány jsou zprávy o probíhajících epidemiích (mj. v Rakousku, na Kypru, ve Francii, Nizozemsku, Portugalsku a Rumunsku). Nejvíce nových případů bylo v posledních měsících detekováno v Rumunsku (3 038 případů), Rakousku (249), Německu (63), Francii (44), Nizozemsku (18), Řecku (18), Španělsku (16),

Česku (11), Litvě (10), na Kypru (9), v Portugalsku (8), Polsku (6), Dánsku a Švédsku (po pěti), Slovinsku (3), Irsku (2) a po jednom ve Finsku a Maďarsku.

Celkem bylo v zemích EU/EHP v roce 2024 hlášeno devět úmrtí souvisejících se spalničkami: v Rumunsku (8x, z toho 4x u dětí ml. 1 roku) a Irsku (1x dospělá osoba).

Výskyt spalniček v zemích EU/EHP je podle hodnocení ECDC dosud hodnocen jaké nízký.

Zřeknutí se odpovědnosti: Měsíční zpráva o spalničkách zde publikovaná poskytuje nejnovější údaje o případech a ohniscích pouze na základě informací zveřejněných národními orgány veřejného zdraví nebo médií. Tato zpráva je doplňkem měsíční monitorovací zprávy ECDC o spalničkách a zarděnkách, založené na údajích, které do TESSy běžně předkládá 30 zemí EU/EHP. Údaje uvedené v těchto dvou odlišných měsíčních přehledech se mohou lišit.

Epidemiologický přehled pro země EU/EHP s aktualizovanými epidemiologickými informacemi od minulého měsíce:

V **Rakousku** bylo od 1. ledna do 8. března 2024 hlášeno 249 potvrzených případů spalniček. 51 osob z 243 případů se známým údajem o hospitalizaci bylo hospitalizováno, z nich tři osoby musely být umístěny na jednotce intenzivní péče. Všechny regiony Rakouska s výjimkou Korutan hlásily v roce 2024 alespoň jeden případ spalniček. Nejvíce případů bylo hlášeno v Tyrolsku (69), Dolním Rakousku (61), Vídni (44) a Štýrsku (31). V roce 2023 bylo v Rakousku hlášeno 189 případů, z toho bylo 49 hospitalizací. Případy byly hlášeny ve všech regionech s výjimkou Salcburska.

Na **Kypru** propukla epidemie spalniček na konci února 2024. Probíhá šetření ohniska nákazy, dohledávání a sledování kontaktů. Pediatrům a lékařům bylo poskytnuto „doporučení k očkování“. Byla zvýšena informovanost diagnostikujících lékařů a laboratoří s ohledem na výskyt spalniček. Podle dostupných údajů WHO byla na Kypru v letech 2019 až 2022 proočkovanosť první dávkou vakcíny přibližně 86 % a druhou dávkou 75 %.

Česká republika zaznamenala v lednu a únoru 2024 celkem 11 případů spalniček. V roce 2023 byl v České republice hlášen pouze jeden případ spalniček.

Dánsko nahlásilo k 11. březnu 2024 pět případů spalniček: tři u dětí mladší 15 let a dva u dospělých ve věku 25-45 let. Jeden případ se nakazil v zahraničí. V roce 2023 hlásilo Dánsko devět případů.

Ve **Finsku** byl k 11. březnu 2024 hlášen jeden případ spalniček.

Francie hlásila v roce 2024, k 14. březnu 2024, nejméně 44 případů spalniček. Ohniska byla hlášena v oblastech Rhône (34 případů) a Drôme (10 případů). Poslední hlášené případy jsou z Lyonu, kde bylo detekováno 25 případů (z nich 22 jsou děti): z těchto nemocných 13 bylo neočkovaných, včetně šesti dětí ve věku do 12 měsíců. Sedm osob bylo hospitalizováno, z toho pět dětí mladších jednoho roku; u tří osob se objevily komplikace (pneumonitida).

Německo hlásilo 1. až 10. týdnů roku 2024 celkem 85 suspektních nebo potvrzených případů onemocnění spalničkami (údaje k 11. březnu 2024). To představuje nárůst o 63 případů od 5. týdne roku 2024.

Řecko: k 7. březnu 2024 hlásilo 19 případů, většinu u dospělých ve věku 44-50 let, včetně neočkovaných nebo nedostatečně očkovaných zdravotníků. Nejvíce postiženými oblastmi jsou Atika a Kréta.

Maďarsko hlásilo k 25. únoru 2024 sedm případů.

Irsko hlásí v roce 2024 dosud dva potvrzené případy (6. a 10. týden) a sedm možných případů.

Litva hlásila k 20. únoru deset případů spalniček v regionech Kaunas a Klaipėda. Tři z nich byly děti (do 14 let) a sedm případů se vyskytlo u dospělých osob. Tři osoby byly neočkované a u čtyř osob nebyl očkovací status znám. V roce 2023 byly v zemi hlášeny tři případy, všechny u neočkovaných dětí ve věku 5-14 let.

Nizozemsko nahlásilo do 12. března za rok 2024 18 případů.

Polsko nahlásilo do 29. února 2024 15 případů spalniček.

Portugalsko k 8. březnu 2024 detekuje 14 potvrzených případů spalniček (z 94 podezřelých a vyšetřovaných případů). Týdně jsou hlášeny jeden až tři nově potvrzené případy, především u osob ve věku 10-29 let z regionů Lisabon a Vale do Tejo, Norte a Madeira. Většina případů je neočkovaná nebo nemá záznam o očkování.

V **Rumunsku** bylo nahlášeno ke dni 5. března 2024 celkem 7 243 případů spalniček, včetně osmi úmrtí (všechna u neočkovaných osob, mezi zemřelými bylo šest dětí, z nichž čtyři neměly podle věku na očkování dosud nárok). Nejméně pět osob ze všech hlášených úmrtí mělo jiné základní zdravotní potíže. Případy byly hlášeny ze 40 okresů a města Bukurešť: nejvyšší incidence byla hlášena v okresech Braşov (229,6/100 000) a Mureş (192,2 /100 000). Děti ve věku 0-9 let tvoří 69,9 % všech hlášených případů, z toho 1 021 dětí bylo mladších jednoho roku (14,1 %). Převážnou většinu případů ve všech věkových skupinách tvoří neočkované osoby (83,4 %). Celkem 484 (6,7 %) případů bylo očkováno jednou dávkou a 198 případů (2,7 %) dvěma dávkami. Stav očkování nebyl znám u 522 (7,2 %) případů. Nejvyšší počet případů byl hlášen v 7. týdnu roku 2024. Rumunské ministerstvo zdravotnictví vyhlásilo 5. prosince národní epidemii spalniček, aby usnadnilo očkování dětí ve věku 9-11 měsíců a osob s neúplným očkováním. Ministerstvo zdravotnictví ve spolupráci s praktickými lékaři zahájilo informační kampaň pro rodiče s cílem zlepšit dodržování očkovacího programu. Podle informací ministerstva zdravotnictví Rumunska je národní proočkovanost první dávkou MMR 78 % a druhou dávkou 62 %. Proočkovanost v Rumunsku v posledních deseti letech klesá.

Na **Slovensku** bylo v roce 2023 hlášeno šest případů spalniček. V roce 2024 nebyl v zemi zjištěn žádný nový případ.

Slovinsko hlásí v roce 2024 tři případy spalniček, podle médií všechny tři u neočkovaných dětí.

Španělsko hlásí v roce 2024 do 3. března 18 případů spalniček, z nich šest importovaných, pět v souvislosti s importovanými případy a u dvou případů nebyl status importu znám. V roce 2023 bylo ve Španělsku hlášeno 11 případů spalniček.

Švédsko hlásí pět případů k 11. březnu 2024. V roce 2023 bylo ve Švédsku hlášeno 11 případů spalniček.

Epidemiologický přehled pro země mimo EU/EHP:

Švýcarsko nahlásilo od začátku roku do 4. března 2024 54 případů, což představuje nárůst o 52 případů od předchozí zprávy z 29. ledna 2024.

Ukrajina v lednu 2024 zaznamenala devět případů. V roce 2023 nahlásila 65 případů.

Regionální kancelář **WHO pro Evropu** dne 12. března 2024 za období leden-prosinec 2023 zveřejnila v regionu celkem 58 115 případů, nejvíce v následujících zemích: Kazachstán (15 111), Ázerbájdžán (13 735), Rusko (12 723), Kyrgyzstán (7 044), Turecko (4 559), Uzbekistán (1 107), Arménie (554), Tádžikistán (294), Spojené království (231), Bělorusko (188), Ukrajina (65), Srbsko (52), Švýcarsko (38), Gruzie (37), Izrael (18), Bosna a Hercegovina (10) a další země s méně případy.

Regionální kancelář **WHO pro Afriku** dne 18. února 2024 za rok 2023 zveřejnila případy spalniček a ohniska v následujících zemích: Burundi, Burkina Faso, Kamerun, Středoafriická republika, Čad, Demokratická republika Kongo, Etiopie, Keňa, Libérie, Malawi, Mali, Mauritánie, Niger, Senegal, Jihoafrická republika, Jižní Súdán, Uganda (ohnisko vyhlášeno na začátku roku 2024) a Zambie. Období hlášení se v jednotlivých zemích liší.

Panamerická zdravotnická organizace WHO zveřejnila za prvních osm týdnů roku 2024 (do 24. února) 59 potvrzených případů ze tří zemí: Argentina (3), Brazílie (1), Kanada (7) a Spojené státy americké (45). Dne 29. ledna 2024 vydala WHO PAHO epidemiologickou výstrahu - Spalničky v regionu Ameriky.

V zemích Regionální kanceláře **WHO pro východní Středomoří** bylo v lednu až únoru 2024 hlášeno celkem 7 077 případů spalniček. Případy byly hlášeny v Iráku (5 551), Afghánistánu (3 380), Spojených arabských emirátech (74), Íránu (28), Sýrii (26), Bahrajnu (5), Kataru (4), Jordánsku (3), Kuvajtu (2), Libanonu (2), Ománu (2) a Džibuti (1).

V regionu **jihovýchodní Asie WHO** bylo v období leden-únor 2024 hlášeno celkem 5 004 případů spalniček. Případy byly hlášeny v Indii (4 353), Indonésii (476), Nepálu (91), Thajsku (51), Východním Timoru (12), Bhútánu (11), Myanmaru (7) a na Srí Lance (3).

Podle zprávy **WHO pro západní pacifickou oblast** za leden až prosinec 2023 bylo hlášeno celkem 5 044 případů spalniček, žádné úmrtí: Austrálie (26), Hongkong (4), Japonsko (28), Nový Zéland (14), Korejská republika (7), Singapur (11), Kambodža (11), Čína (585), Laos (2), Malajsie (1 799), Papua-Nová Guinea (12), Filipíny (2 442) a Vietnam (103).

Hodnocení ECDC:

Celkový počet případů spalniček v EU/EHP se od června 2023 neustále zvyšuje. Očekává se, že v nadcházejících měsících bude případů spalniček v EU/EHP přibývat, protože v řadě zemí EU/EHP je hlášena suboptimální proočkovanost < 95 %). Je zde vysoká pravděpodobnost importu z oblastí s vysokou cirkulací viru a v nadcházejících měsících je předpokládán vrchol výskytu. Většina případů má komunitní/místní přenos, což naznačuje vyšší pravděpodobnost expozice viru v rámci EU/EHP než v předchozích měsících.

ECDC vyzývá orgány veřejného zdraví v EU/EHP, aby se zaměřily na následující oblasti:

- **Odstranit mezery v imunitě a dosáhnout a udržet vysokou proočkovanost** (> 95 % u druhé dávky). Zajistit, aby očkování první a druhou dávkou bylo u kojenců a dětí provedeno včas podle národních schémat. Identifikovat a očkovat způsobilé osoby (např. neimunní dospívající a dospělí) v rámci programů pro doplnění imunity (podle doporučení místních/národních orgánů).
- **Usilovat o vysoce kvalitní dohled** a zajištění odpovídajících dostatečných kapacit v oblasti veřejného zdraví, zejména pro včasné odhalení, diagnostiku, reakci a kontrolu ohnisek nákazy.
- **Zvýšit klinické povědomí zdravotnických pracovníků.**
- **Podporovat přijímání a využívání vakcíny** pomocí specifických strategií komunikace o rizicích.
- **Řešení překážek a zapojení všech skupin obyvatelstva.** Sledovat překážky, které ovlivňují akceptaci očkování a řešit je.

Nejnovější doporučení ECDC týkající se spalniček jsou k dispozici ve stručném hodnocení hrozeb "Spalničky na vzestupu v EU/EHP: úvahy o reakci v oblasti veřejného zdraví", které bylo zveřejněno v únoru 2024.

ECDC monitoruje situaci v oblasti spalniček prostřednictvím svých epidemiologických zpravodajských aktivit, které doplňují měsíční výstupy z TESSy.

5. Cholera – Komory, 2024 – týdenní monitoring

Souhrn:

Od poslední aktualizace dne 4. března do 13. března 2024 bylo na Komorách hlášeno 87 nových případů cholery a šest úmrtí. Celkem bylo od začátku epidemie do 13. března 2024 hlášeno 227 potvrzených případů cholery a 12 úmrtí. Případy byly hlášeny na ostrovech Grande Comore, Moheli a Anjouan. Vzhledem k intenzivnímu pohybu lidí mezi Komorskými ostrovy a Mayotte a příznivým místním podmínkám na ostrově hodnotí ECDC riziko cholery pro obyvatelstvo žijící na Mayotte jako mírné.

Hodnocení ECDC: Vzhledem k časté migraci a možnému nedokumentovanému pohybu osob mezi souostrovím Komory a francouzským územím Mayotte hodnotí ECDC pravděpodobnost zavlečení cholery na Mayotte jako mírné. V této souvislosti a s ohledem na zjištěném využívání vody z rizikových zdrojů (řeky, studny) na ostrově, je riziko cholery pro obyvatelstvo žijící na Mayotte hodnoceno jako mírné. Na francouzském území Mayotte byla posílena činnost pro včasnou detekci a reakci a byla zvýšena informovanost zdravotnických pracovníků na vstupních místech.